

Redaktörerna har ordet

Ett förändrat tidskriftslandskap

Internationella Sociologförbundet, ISA, varnade för en tid sedan sina medlemmar för vad som ibland betecknas som "bait-and-switch-publishing". Det handlar, kort sagt, om vetenskapens motsvarighet till de s.k. Nigeriabreven. Oseriösa tidskrifter, med prestigemättade namn som *Advances in Applied Sociology*, *Sociology Mind* eller *International Journal of Business and Social Science*, arbetar enligt följande modus operandi. Med utgångspunkt från t.ex. deltagarlistor för internationella vetenskapliga konferenser (eller genom att med hjälp av sökmotorer lokalisera forskare vid olika universitet) får "tidskriften" tillgång till tusentals e-postadresser till akademiker. Därefter skickar "tidskriften" ut lockande erbjudanden om publicering, ibland genom att bara presentera den s.k. tidskriften men ibland, mera raffinerat, genom ett personligt tilltal (i e-posten kan det t.ex. stå att ditt bidrag till en viss konferens uppmärksammas internationellt och att "tidskriften" gärna skulle vilja publicera det). Så långt "the bait", betet. Nästa led – "the switch", scenförändringen – kommer efter en kort, och naturligtvis helt fiktiv peer reviewprocess. Författaren gratuleras till godkänd publicering men upplyses samtidigt om att den förutsätter att ett inte oansenligt belopp betalas in för att det "godkända" bidraget skall tryckas (eller, oftare, publiceras på nätet som s.k. Open Access).

Utrymmet för skumraskaffärer av det här slaget säger en del om den växande efterfrågan på internationell publicering: internationell publicering utgör en central meriteringsgrund och i svensk samhällsvetenskap blir det allt vanligare att doktorsavhandlingar utgörs av sammanläggningar av internationella artiklar. Att svenska och andra nordiska sociologer i växande utsträckning publicerar sig i kvalificerade internationella tidskrifter är, som vi i tidigare sammanhang påpekat, naturligtvis oerhört positivt. Internationell kvalitetsgranskning är i själva verket en förutsättning för hög kvalitet i svensk sociologisk forskning. Ett aktivt deltagande i internationella fora utesluter dock inte livaktiga nationella tidskrifter. *Sociologisk Forskning* och andra nationella sociologitidskrifter utgör viktiga komplement till en allt mera specialiserad internationell fackpress. De kan ge bredd och kontinuitet i diskussionen som ofta saknas i en allt mera fragmenterad internationell fackpress och *Sociologisk Forskning*, i likhet med de andra nordiska sociologitidskrifterna, tillhandahåller dessutom en alldeles speciell arena för undersökningar av det skandinaviska välfärdssystemet.

Årets andra nummer av *Sociologisk Forskning* innehåller tre referegranskade artiklar. I den första artikeln – *Styrning och ideologiska dilemman i Skolverkets skolutveckling – exemplet ANDT-undervisning* – studerar Mats Börjesson och Eva Palmblad ett antal ideologiska dilemman ifråga om Skolverkets skolutveckling gällande undervisning om droger. Genom analys av texter frilägger författarna vad de benämner som skolpolitikens retoriska byggstenar.

I den andra artikeln – *"Jag tror på något": Konstruktioner av tro och tilltro* – undersöker Erika Willander konsekvenserna av att betrakta tro och religiositet som "kyrko-

orienterad”. Det perspektivet är alltför endimensionellt och har inom samhällsvetenskaplig forskning lett till slutsatser om såväl sekularisering som nyandlig revolution. Meningsfull religiös tro behöver inte vara kopplad till vare sig existensen av en Gud eller anammandet av etablerade religiösa läror. Den svenska forskningen har kunskapsluckor ifråga om den mångfasetterade religiösa trons förankringar i samhället.

I den tredje refereegranskade artikeln – *En sociologisk förståelse av förlåtelse och försoning* – för Kerstin Rathsmann ett resonemang om hur begreppen förlåtelse och försoning skulle kunna föras över från teologins område, där de oftast har använts, till sociologisk analys. Inom ramen för ett symboliskt interaktionistiskt perspektiv analyseras de båda begreppen, liksom begreppen skam och skuld, med incest och mäns våld mot kvinnor som empirisk grund.

Sociologisk Forskning har sedan en tid tillbaka en stående avdelning för recensioner av svenska doktorsavhandlingar i sociologi. Redaktionen målsättning är att samtliga svenska sociologiavhandlingar skall recenseras i tidskriften och det är med glädje som vi kan konstatera att vi är på god väg att uppfylla målet. I detta nummer recenserar fyra fakultetsopponenter nya avhandlingar (och ytterligare recensioner står i kö för att bli publicerade i kommande nummer). Redaktionen ambition är också att efter hand bättre spegla utgivningen av annan sociologisk litteratur. Till redaktionen har därför knutits en särskild recensionsredaktör, Tobias Samuelsson, som arbetar med att bjuda in forskare att recensera nya verk som ligger inom deras kompetensområden. Välkommen Tobias!

Av inbjudna recensioner i detta nummer vill vi särskilt fästa läsekretsens uppmärksamhet vid två. Det gäller för det första professor emeritus Robert Eriksons granskning av den klassundersökning Mike Savage och andra sociologer nyligen genomfört i samverkan med det brittiska public service-företaget BBC. Studien, vars resultat sammanfattats bland annat i den brittiska tidskriften *Sociology*, har – menar Erikson – fått en oförtjänt mediauppmärksamhet och står på svag såväl empirisk som teoretisk grund. För det andra vill vi flagga för recensionen av Sten-Åke Stenbergs bok om Metropolitundersökningen, *Född 1953*. Som recensenten – docent Magnus Stenbeck vid Karolinska Institutet – påpekar blev Metropolitundersökningen så småningom en ”Metropolitaffär” och den ”kanske värsta opinionskris samhällsvetenskapen råkat ut för under dess moderna historia.” Men vilka vetenskapliga resultat gav projektet upphov till och vilka är de sociologiska lärdomarna av projektet?

Med denna årgång fyller *Sociologisk Forskning* 50 år. Från redaktionen sida ser vi detta som ett tillfälle till reflektioner över sociologiämnets svenska historia men också som en inbjudan till diskussion om sociologiämnets fortsatta färdriktning (och en diskussion om den fortsatta roll *Sociologisk Forskning* kan spela). Till detta nummer har vi bjudit in Göran Therborn, professor emeritus vid University of Cambridge och affilierad professor vid Linnéuniversitetet, för att ge sina personliga reflektioner kring svensk sociologi. Det görs i formen av en intressant och läsvärd intellektuell självbiografi.

Klas Borell & Roine Johansson